

РЕШЕНИЕ

№ 109

гр. Ямбол, 10.03.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ЯМБОЛ, XI СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и осми февруари през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Весела К. Спасова

при участието на секретаря П. А. А.
като разгледа докладваното от Весела К. Спасова Гражданско дело № 20212330103193 по описа за 2021 година

Подадена е искова молба от М. Г. ХР. от гр.В. против ХР. ИВ. Ш. от с.Г. И., обл. Я. Ищцата твърди, че ответницата е издала запис на заповед на 10.07.2015 г. в нейна полза, като се е задължила да ѝ заплати сумата 1520 евро, без протест, на предявяване. Ищцата е изплатила покана за плащане на 06.07.2016 г., чрез куриер. На 15.07.2015 г. длъжникът е посетил офиса му, но е отказал да получи пратката, след като се е запознал със съдържанието ѝ. Не е извършено плащане по ценната книга. Ищцата не е извършила действия за запазване на преките ѝ менителнични права. Тъй като се е погасило правото на кредитора да предяви прекия менителничен иск, след изтичане на тригодишния давностен срок за това, предявява специалния иск за неоснователно обогатяване. Търпи вреда поради невъзможността да реализира менителничните си права- имуществото му не може да се увеличи с паричната сума по записа, поради това, че вземането е погасено по давност. Обогатяването на издателя на записа на заповед се състои в това, че спестява разходи за погасяване на задължението. От съда се иска да постанови решение, с което да осъди ответника да заплати сумата 1520 евро, ведно със законната лихва от завеждане на иска и направените по делото разноски.

В с.з. искът се поддържа.

В срока по чл.131 от ГПК в писмения отговор на ответницата е направено възражение за неоснователност на иска. Оспорено е твърдението за извършено предявяване на записа на заповед за плащане, доколкото не е спазен редът за това и за удостоверяване на отказа на длъжника да удостовери предявяването –не е изпратена до ответницата нотариална покана съгласно задължителната съдебна практика. Тъй като изпратената покана не е връчена,

записът на заповед не е надлежно предявен за плащане и вземането по него не е изискуемо.

Съдът въз основа на доказателствата приема за установено от фактическа страна следното:

По делото не е спорно, че ответницата е подписала представения от ищцата Запис на заповед от 10.07.2015 г., с място на издаване в гр.Б., за сумата от 1520 евро, платима на М. Г. ХР., „без протест“, с падеж на предявяване.

Представена е Покана за плащане на парично задължение по Запис на заповед от 10.07.2015 г. от ищцата, датирана на 06.07.2016 г. и адресирана до ответницата. Заявено е искане за плащане в последен 30-дневен срок, посочена е банкова сметка на поемателя.

Не е спорно, че поканата е изпратена чрез „Спиди“ АД, видно и от обратната разписка от 06.07.2016 г., товарителница № ***, съдържаща описание на пратката: „Покана за плащане на парично задължение по запис на заповед от 10.07.2015 г.“. На плика с № *** са залепени три стикера, като на два от тях е отбелязан отказ на получателя да приеме пратката.

По делото са събрани показанията на свидетеля Р. – попълнила тези два стикера през юли месец 2016 г. като служител на „Спиди“. Същата сочи, че в текста им е отразила, че на „15.07.2016 г. в 12:41 ч. пратката е отказана от получателя“ и на „15.07.2016 г. в 16:35 ч. получателят Ш. посети офис 55и и отказа пратката“. След това е върнала последната към подателя. Свидетелката не си спомня самото посещение на ответницата в офиса. Описва практиката на куриерите, когато пристигне пратка „до адрес“, какъвто е настоящият случай. На получателя се изпраща есемес, в кой интервал от време ще бъде посетен от куриер на „Спиди“. Когато куриерът отиде на адреса, звъни по телефона. Ако лицето не вдигне телефона, записва това и оставя пратката в офиса. На следващия ден служителите в него започват да звънят на получателя, за да уточнят, кога ще бъде на адреса, за да бъде посетен от куриер. Ако лицето каже, че няма да бъде на адреса, а ще си вземе пратката от офиса, същата се оставя там. По телефона не се съобщава предварително подателят, освен ако лицето попита. Свидетелката не си спомня, дали ответницата е питала предварително, съответно дали е информирана, както и дали обратната разписка □ е показвана при отказа да получи пратката в офиса.

Въз основа на горното съдът прави следните правни изводи:

Предявен е иск с правно основание чл. 534 ал.1 от ТЗ.

Съгласно тази разпоредба, когато приносителят на менителница, запис на заповед или чек изгуби исковите по тях поради давност или неизвършване на необходимите действия за запазване на правата по тях, той може да иска от издателя или платеца сумата, с която те са се обогатили в негова вреда.

Твърдението на ищеца в исковата молба е, че поради изтекла тригодишна давност от падежа на записа на заповед е изгубил иска си по чл. 531 ал.1 от ТЗ. В първото с.з. е изменил твърденията си относно момента на изтичане на срока за предявяване на прекия менителничен иск и е посочил 10.07.2019 г., обвързвайки го със срока за предявяване на записа на заповед.

Чл. 531 ал.1 урежда погасителната давност за прекия менителничен иск. Съгласно нормата исковите по менителницата срещу платеща се погасяват с тригодишна давност от падежа.

По делото не е спорно издаването на записа на заповед от ответницата на 10.07.2015 г. с падеж „на предявяване“, изпращането на покана за плащане чрез куриер, останала невръчана поради отказ на получателя да получи пратката на 15.07.2016 г. Оспорено е посещението на офис на куриера, запознаването със съдържанието на пратката, както и правните последици от направения отказ.

Показанията на свидетеля очевиден сочат на надлежно попълване на стикерите от служителя и осъществяване на удостоверените в тях факти, но не установяват категорично узнаването на съдържанието на пратката. Служителката на „Спиди“ не си спомня, дали ответницата се е запознала с обратната разписка, в която е описана поканата за плащане, и дали ѝ е съобщен подателят. Тези факти могат само да бъдат предположени, предвид посещението в офиса, направено след отказ за получаване на пратката при телефонното обаждане на служителя, информирал получателя за местонахождението ѝ. Фактите обаче следва да са доказани с пълно доказване съобразно правилата за доказателствената тежест, а такова не може да се приеме, че е налице. Поради това не може да се направи извод, че записът на заповед е предявен.

Съгласно т.3 от Тълкувателно решение № 1 от 28.12.2005 г. по тълк. д. № 1/2004 г., ОСТК на ВКС по своята правна същност предявяването на записа на заповед за плащане представлява покана за изпълнение на менителничното задължение. Съдът не споделя доводите на ответницата, че Тълкувателното решение постановява като единствено допустим начин за предявяване в случаите на клауза „без протест“ изпращането на нотариална покана. В мотивите този начин е посочен като един от възможните за удостоверяване на отказа на издателя да удостовери предявяването, като е употребен изразът „тези обстоятелства (вкл. укриването на издателя) могат да се удостоверят и с нотариална покана“.

Съгласно чл. 487 ал.1 от ТЗ, менителницата на предявяване е платима с предявяването □. Тя трябва да се предяви за плащане в срок до една година от издаването □. Издателят може да определи по-къс или по-дълъг срок. Джирантите могат да съкратят сроковете за предявяване. Разпоредбата е приложима и за записа на заповед съобразно нормата на чл. 537 ТЗ. Издателят по записа на заповед е задължен по същия начин, както платецът по менителницата (чл.538, ал.1 ТЗ).

В случая срокът за предявяване е бил до 10.07.2016 г. До тази дата менителничният ефект не е бил предявен от кредитора- до знанието на длъжника не е стигнала покана за плащане. Съгласно трайната практика на ВКС, при непредставяне на доказателства да е предявен записът на заповед, уговорен като платим на предявяване, специалният тригодишен давностен срок по чл. 531, ал. 1 ТЗ тече от момента на изтичане на едногодишния срок по чл. 487, ал. 1 ТЗ (Решение № 69 ОТ 05.07.2016 Г. по т. д. № 81/2015

г., I т. о. на ВКС, Решение № 11 от 14.05.2019 г. по т. д. № 1574/2018 г., I т. о. на ВКС, Решение № 96 от 28.07.2017 г. по т. д. № 1907/2016 г., I т. о. на ВКС, Реш. № 162/26.10.15 г. по т.д. № 2514/14 г., I т.о.). ВКС приема, че след като издателят по записа на заповед е задължен по същия начин, както платецът по менителницата и разпоредбите за менителницата се прилагат за записа на заповед съответно, доколкото са съвместими с естеството му – чл.537 ТЗ, то при пропускане на срока за предявяването му по чл.487, ал.1 ТЗ, по силата на чл.514, ал.1 ТЗ поемателят не губи правата си спрямо издателя на записа на заповед. Непредявяването на записа на заповед в срока за предявяване не рефлектира върху възможността за принудително събиране на вземането от поемателя, ако не е изтекъл срокът по чл.531, ал.1 ТЗ. Съобразно тази практика следва да се приеме, че към 10.07.2019 г. срокът е изтекъл и е настъпило прескрибиране на процесния запис на заповед, тъй като поемателят е загубил всички права, произтичащи от характера му на ценна книга. От този момент е възникнало правото му да търси с иск за неоснователно обогатяване срещу платеща /издателя/ настъпилата в резултат на прескрибирането вреда за патримониума му в размер на сумата по ефекта.

Налице е вреда за ищеца, настъпила с невъзможността да увеличи имуществото си, както е посочено в исковата молба. Съгласно трайната практика на ВКС по чл. 290 от ГПК /Решение № 42 от 07.04.2009 г. по т. д. № 453/2008 г., II т. о., Решение № 135 от 20.12.2010 г. по т. д. № 13/2010 г., I т. о., Решение № 110 от 08.11.2010 г. по т. д. № 949/2009 г., I т. о./ за установяване на основателността на иска по чл. 534 от ТЗ не трябва да се изследва въпросът, имало ли е размяна на имуществени блага от единия патримониум в другия, тъй като такава размяна няма, и този извод се налага от специфичните менителнични правоотношения. Приносителят на менителничния ефект следва да докаже, че търпи вреда поради невъзможността да реализира менителничните си имуществени права. Вредата при подобна хипотеза се изразява в това, че имуществото на приносителя не може да се увеличи с паричната сума по ефекта, а това е така, защото вземането по ценната книга е погасено по давност. Обогатяването на издателя на процесния запис на заповед ще се състои в това, че той не намалява пасива си в имуществото си и то поради факта, че спестява разходи за погасяване на задължението. В настоящия случай вредата за ищеца е и поради невъзникване на вземане за него по каузално отношение (каквото никой от страните не е посочила).

Съгласно Решение № 132 от 17.06.2010 г. по т. д. № 161/2009 г., т. к., II т. о. на ВКС , наличието или не на предхождащ иска по чл. 534 неуспешно проведен пряк менителничен иск, респ. неуспешно принудително изпълнение поради въведено в производството по същите възражение за давност, е правно ирелевантно, тъй като не е предвидено от законодателя като елемент от фактическия състав на менителничното неоснователно обогатяване. В настоящото производство е заявен изрично (в първото с.з.) отказ за плащане по записа на заповед, който според съдебната практика има правната характеристика на позоваване на давност, изключващо възможност за бъдеща успешна съдебна защита, респ. принудително осъществяване на менителничното субективно право на ищеца /доколкото законодателят не е предвидил форма, в която възражението за давност да бъде упражнено/.

С оглед на изложеното е налице фактическият състав, уреден в чл. 534 ал.1 от ТЗ и искът като основателен следва да бъде уважен.

Искането на ищцата за присъждане на разноските е основателно и следва да се уважи съгласно чл. 78 ал.1 от ГПК. Възражението на ответницата за прекомерност на адвокатското възнаграждение, платено от ищцата в размер на 800 лв., е неоснователно. Касае се за дело, отличаващо се с по-висока сложност от правна страна по см. на чл. 78 ал.5 от ГПК. Действително съобразно правилото на чл.7 ал.2 т.2 от Наредба №1 от 9 юли 2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения за иска минималното възнаграждение е 438,10 лв. Ищцата е с адрес в гр.В. и е упълномощила адвокат от ВАК, който е следвало да пътува до гр. Я. за осъществяване на процесуалното представителство. Това е свързано с разноски. Освен това са проведени повече от две съдебни заседания и съобразно чл.7 ал.9 за всяко следващо се заплаща допълнително по 100 лв. Т.е. минималното възнаграждение по наредбата възлиза на 538,10 лв. С оглед на всички изложени обстоятелства възражението на ответницата следва да се остави без уважение.

Водим от горното ЯРС

РЕШИ:

ОСЪЖДА ХР. ИВ. Ш. от с.Г. И., обл. Я, ***, ЕГН *****, да заплати на М. Г. ХР. от гр.В., *** ЕГН *****, сумата от 1520 евро, дължима поради неоснователно обогатяване по Запис на заповед от 10.07.2015 г., ведно със законната лихва от 18.10.2021 г. до окончателното плащане, както и направените по делото разноски в размер на 800 лв..

Решението подлежи на обжалване в двуседмичен срок от връчването му на страните пред ЯОС.

Съдия при Районен съд – Ямбол: _____